

Tko vam može pomoći da ostvarite svoje pravo na sudjelovanje u donošenju odluka koje će imati posljedice na okoliš?

Područje prava okoliša vrlo je kompleksno i laiku će vjerojatno biti izuzetno teško snaći se u šumi propisa koji bi mu trebali osigurati sudjelovanje u donošenju odluka koje ga se tiču. Uza sve to, pravo okoliša je relativno nova grana prava i u Hrvatskoj je vrlo malo odvjetnika i pravnih stručnjaka koji se u njega razumiju. Na sreću, udruge za zaštitu okoliša su već stekle određena znanja i iskustva na tom polju pa je tako 2007. godine unutar Zelene akcije osnovan i Program razvoja prava okoliša. Program nastoji utjecati na razvoj nove okolišne legislative (posebno u vezi s pridruživanjem Europskoj uniji) te pratiti provedbu postojeće, a glavni fokus je na provedbi Arhuške konvencije u Hrvatskoj. Program se također bavi obrazovanjem i izgradnjom kapaciteta mladih okolišnih pravnika za kojima postoji potreba u državnoj administraciji, odvjetničkim uredima, nevladinim organizacijama, itd. Zakon o zaštiti okoliša prepoznaje udruge za zaštitu okoliša kao takozvanu *zainteresiranu javnost* i građani im se mogu obratiti za pomoć u ostvarenju prava na sudjelovanje u donošenju odluka s posljedicama po okoliš. Ovo ne znači da će udruge nužno biti u stanju pomoći svakome tko to od njih traži, no količina znanja i iskustva s kojima udruge raspolažu, pa tako i njihova sposobnost da pomognu građanima u ovim pitanjima svakog je dana sve veća. Neke od udruga kojima se možete obratiti za pomoć u vezi problema koji se tiču okoliša jesu:

- **Zelena akcija**, Frankopanska 1, Zagreb, tel: 01 4813 096, e-mail: za@zelena-akcija.hr (za Zagreb i središnju Hrvatsku)
- **Zelena Istra-Istria verde**, Gajeva 3, 52100 Pula, Tel/fax: 052 506 065, www.zelena-istra.hr
- **Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj SUNCE**, Obala hrvatskog narodnog preporoda 7, 21000 Split, Tel: 021 360 779, Fax: 021 317 254, www.sunce-st.org
- **Udruga za zaštitu prirode i okoliša ZELENI OSIJEK**, Opatijska 26 f (zgrada Konzuma, Jug 2), 31000 Osijek

Korisni Internet linkovi

- www.zelena-akcija.hr
- www.mzopu.hr
- www.unece.org
- www.eur-lex.europa.org

Ova brošura nastala je kao dio projekta Što članstvo u EU znači za Hrvatski okoliš?

Poglavlje okoliš jedno je od najvećih poglavlja EU *acquis communautaire-a*. Standardi zaštite okoliša koje zahtijeva EU općenito su znatno viši od onih koji su sada na snazi u Hrvatskoj, a i tamo gdje nisu ne priječe Hrvatsku u primjeni još viših standarda od onih koje pravna stečevina EU propisuje kao minimalne. Kako bi se uskladila s EU standardima zaštite okoliša Hrvatska će u predstojećem razdoblju morati donijeti velik broj novih zakona i propisa te provesti opsežne reforme i ulaganja u infrastrukturne projekte.

Jedan od bitnih preduvjeta da bi proces usklađivanja s zakonodavstvom EU na ovom području bio uspješan je sudjelovanje javnosti u izgradnji novog sustava zaštite okoliša, i to kako one stručne tako i najširih slojeva građana. Za kvalitetnu javnu raspravu nužna je, pak, određena razina znanja i informiranosti svih sudionika. Nažalost, naš je dojam da je Hrvatska javnost općenito slabo informirana o procesu približavanja Hrvatske EU u području zaštite okoliša i da se većina informacija svodi na rijetke i često nejasne napise u medijima. Taj se kompleksan proces uglavnom doživljava kao tek još jedna od formalnih prepreka na putu ka punopravnom članstvu u EU i ne uviđa se dalekosežan utjecaj koji će on imati na kvalitetu života svih građana RH.

Zelena akcija / Friends of the Earth Croatia iz tog je razloga odlučila provesti ovaj projekt koji bi trebao javnosti pružiti sustavni pregled najvažnijih tema vezanih uz pridruživanje hrvatske EU u području okoliša te potaknuti široku javnu raspravu o ovim pitanjima.

Projekt Što članstvo u EU znači za Hrvatski okoliš? financira Europska unija kroz program IPA INFO 2008.

Instrument pretprijetne pomoći (IPA) pruža pomoć unutar okvira Europskog Partnerstva za potencijalne zemlje kandidatkinje i Pristupnog partnerstva zemalja kandidatkinja.

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Zelene akcije / FoE Croatia i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije.

“Europsku uniju čini 27 zemalja članica koje su odlučile postupno povezivati svoja znanja, resurse i sudbine. Zajednički su, tijekom razdoblja proširenja u trajanju od 50 godina, izgradile zonu stabilnosti, demokracije i održivog razvoja, zadržavajući pritom kulturalnu raznolikost, toleranciju i osobne slobode. Europska unija posvećena je dijeljenju svojih postignuća i svojih vrijednosti sa zemljama i narodima izvan svojih granica.” Europska komisija izvršno je tijelo EU.

Delegacija Europske unije u Republici Hrvatskoj

Trg žrtava fašizma 6, 10000 Zagreb
Tel: + (385) 1 4896 500
Fax: + (385) 1 4896 555
Email: delegation-croatia@ec.europa.eu
Web: www.delhrv.ec.europa.eu

Projekt provodi:

Zelena akcija / FoE Croatia
Frankopanska 1, 10000 Zagreb
Tel/fax: + (385) 1 4813 096
Email: za@zelena-akcija.hr
Web: www.zelena-akcija.hr

Ovaj letak objavljujemo u sklopu projekta *Što članstvo u EU znači za hrvatski okoliš* kojeg financira Europska unija kroz program IPA INFO 2008

Pridruživanje EU i sudjelovanje javnosti u zaštiti okoliša

ZELENA AKCIJA
FRIENDS OF THE EARTH CROATIA

Sudjelovanje javnosti u odlučivanju o pitanjima okoliša

Rješavanje problema okoliša jedan je od najvažnijih zadataka pred kojim se nalazi suvremeno društvo. Iako se u Europi pitanja prava okoliša uzimaju sve ozbiljnije, još uvijek nisu uklonjene naglašene poteškoće oko harmonizacije različitih pravnih poredaka (međunarodnog, europskog, nacionalnog). Sve brojniji propisi vezani uz zaštitu okoliša različitog ranga pokazuju da institucije vlasti Republike Hrvatske počinju ozbiljnije uzimati u obzir postojanje snažne faktičke veze između moguće degradacije okoliša i prava svih na zdrav okoliš. Ti mehanizmi bit će od sve većeg značaja s obzirom na izloženost Hrvatske globalizacijskim procesima – otvaranju države međunarodnoj trgovini, stranim investicijama, i kontroverzijama koje neizbježno prate taj proces, kako na području zaštite okoliša, tako i radnih i drugih odnosa.

Što je sudjelovanje javnosti?

Sudjelovanje javnosti je bilo koji proces putem kojeg građani utječu na javne odluke koje se tiču njihovog života i života njihovih sugrađana.

Ciljevi uključivanja javnosti u procese odlučivanja:

- prikupljanje informacija o potrebama, interesima, stavovima i očekivanjima javnosti
- širenje opsega ideja za sagledavanje mogućih alternativnih rješenja.
- prikupljanje dodatnih informacija koje mogu pridonijeti kvaliteti dokumenata, odnosno javnih politika u procesu donošenja
- informiranje javnosti o predstojećim aktivnostima koje na nju mogu imati utjecaja

Tko ima pravo sudjelovati?

Zakon o zaštiti okoliša prepoznaje ove dvije kategorije:

- **Javnost** – jedna ili više fizičkih ili pravnih osoba, njihove skupine, udruge i organizacije sukladno posebnim propisima i praksi.
- **Zainteresirana javnost** – javnost na koju utječe ili bi moglo utjecati odluke vezane uz okoliš, te koja živi, odnosno radi u području mogućih negativnih utjecaja na okoliš ili u području koje će vjerojatno biti pod negativnim utjecajem. To bi, na primjer bile osobe čije nekretnine graniče sa nekretninom na kojoj se planira izgraditi tvornica automobila ili sl. Udruge, uz određene zakonske uvjete, imaju status zainteresirane

javnosti, dakle, smiju sudjelovati u svim postupcima u kojima je predviđeno sudjelovanje zainteresirane javnosti.

Principi uključivanja javnosti:

- započeti informiranje javnosti što ranije u procesu
- pružiti sve relevantne informacije
- osigurati da način pružanja informacija i metoda uključivanja javnosti u postupak bude primjeren dionicima
- odabir metode temeljiti na provedenoj analizi dionika

Postupci u kojima se mora omogućiti sudjelovanje javnosti

- strateška procjena utjecaja na okoliš (SEA) – procjena mogućih značajnih utjecaja na okoliš koji mogu nastati provedbom plana ili programa. Na primjer, za Plan gospodarenja otpadom Grada Zagreba potrebno je raditi SEA, kao i za primjerice Program razvoja neke županije. Taj je postupak značajan iz toga što uzima u obzir zbirni utjecaj na okoliš mnoštva pojedinačnih zahvata (npr. tvornice, skijališta, golf igrališta, spalionice i shopping centra koji se planiraju na nekom području)
- procjena utjecaja na okoliš (PUO) – procjena mogućih značajnih utjecaja na okoliš određenih zahvata (projekata). Za razliku od strateške procjene utjecaja na okoliš (SEA), PUO se radi za pojedinačne projekte, detaljnija je ali ne uzima u obzir zbirni učinak i tog i ostalih planiranih projekata na nekom području
- postupak utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (tzv. ekološka dozvola) – riječ je o uvjetima koje neke tvrtke moraju ispuniti da bi dobile uporabne dozvole za svoja postrojenja
- postupci izrade zakona i provedbenih propisa te ostalih opčeprijemljivih pravno obvezujućih pravila iz nadležnosti tijela javne vlasti, koji bi mogli imati značajan utjecaj na okoliš, uključujući i postupke izrade njihovih izmjena i dopuna
- postupak izdavanja dopuštenja za namjerno uvođenje GMO-a u okoliš
- postupak ocjene prihvatljivosti plana, programa i zahvata za ekološku mrežu
- izdavanje više vrsta dozvola (lokacijska, građevinska, uporabna)
- izrada i donošenje dokumenata prostornog uređenja

Arhuška konvencija

Važnost sudjelovanju javnosti priznata je UNECE (United Nations Economic Commission for Europe) Konvencijom o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (tzv. Arhuška konvencija)

koja je potpisana 25. lipnja 1998. godine u danskom gradu Aarhusu, kada ju je potpisala i Republika Hrvatska. Konvencija je stupila na snagu 30. listopada 2001. godine kada ju je ratificirao dovoljan broj zemalja. Ratifikacijom Arhuške konvencije država/stranka Konvencije omogućuje svojim građanima slobodan pristup informacijama o okolišu, zajamčeno je sudjelovanje javnosti u pitanjima okoliša te se olakšava pristup pravosuđu u pitanjima okoliša.

Arhuška konvencija je danas dio pravne stečevine Europske zajednice (acquis communautaire) što znači da se automatski primjenjuje u EU tj. članice EU moraju je provesti u svoje zakonodavstvo. U Acquis-u Europske Unije nalaze se dvije direktive koje se odnose na područje Arhuške konvencije i to: Direktiva 2003/4/EC o pravu na pristup informacijama o okolišu i Direktiva 2003/35/EC o sudjelovanju javnosti u izradi određenih planova i programa koji se odnose na okoliš. Moglo bi se reći kako je Arhuška konvencija mehanizam kojim je Europa uspjela pretvoriti opće načelo u pravni akt.

Dodatno, odredbe o sudjelovanju javnosti u donošenju odluka u pitanjima okoliša sadržane su i u Okvirnoj direktivi o vodama (WFD, 2000/60/EC); Direktivi 96/61/EC o integriranom sprečavanju i kontroli onečišćenja (IPPC); Direktivi 96/82/EZ o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari (SEVESO); Direktivi 2001/42/EC o procjeni utjecaja određenih planova i programa na okoliš; i Direktivi 85/337/EEC o procjeni utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš.

Propisi u RH koji sadrže odredbe o sudjelovanju javnosti u donošenju odluka o pitanjima okoliša

- Zakon o zaštiti okoliša (*Narodne novine 110/07*)
- Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (*Narodne novine 64/08, 67/09*)
- Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (*Narodne novine 64/08*)
- Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (*Narodne novine 64/08*)
- Uredba o postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (*Narodne novine 114/08*)
- Zakon o prostornom uređenju i gradnji (*Narodne novine 76/07, 38/09*)
- Zakon o zaštiti prirode (*Narodne novine 70/05, NN 139/08*)
- Zakon o genetski modificiranim organizmima (*Narodne novine 70/05, 137/09*)
- Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti plana, programa i zahvata za ekološku mrežu (*Narodne novine 118/09*)